

πραγματικότητα είναι μόνο πληροφόρηση και η συγκέντρωση στοιχείων και η χρήση τους, για να προχωρήσεις σε άλλες διανοητικές συλλήψεις. Αυτό είναι διάνοηση.

Δεύτερη έρχεται η γνώση καταστάσεων, που περιλαμβάνει και συναισθήματα και παράδοξες ύπαρξιακές καταστάσεις, μέσα απ' τις οποίες ο άνθρωπος πιστεύει πως έχει διακρίνει κάτι υπέρτατο αλλά δεν μπορεί να το ωφεληθεί. Αυτό είναι συγκίνηση.

Τρίτη έρχεται η πραγματική γνώση, που ονομάζεται Γνώση της Πραγματικότητας. Σ' αυτή τη μορφή ο άνθρωπος μπορεί να διακρίνει τι είναι σωστό, τι είναι αληθινό, πέρ' από τα όρια της σκέψης και της αίσθησης. Οι σχολαστικοί κι οι επιστήμονες άφοσιώνονται στην πρώτη μορφή της γνώσης. Οι συγκινησιακοί και οι πειραματικοί χρησιμοποιούν τη δεύτερη μορφή. Άλλοι χρησιμοποιούν και τις δυο συνδυασμένες, η τη μία απ' τις δυο εναλλακτικά. Άλλα οι άνθρωποι που φτάνουν την αλήθεια είναι αυτοί που ξέρουν να προσεγγίζουν την πραγματικότητα που βρίσκεται πέρα κι απ' τις δυο μορφές της γνώσης. Αυτοί είναι οι πραγματικοί Σούφι, οι Δερβίσες που Έφτασαν.

10. Ο συνηθισμένος έραστής λατρεύει ένα δευτερεύον φαινόμενο.
Έγώ αγαπάω το πραγματικό.

Σααντί του Σιράζ

11. Η κυριαρχία του κόσμου απ' άκρη σ' άκρη
αξίζει πιά λίγο από μια σταγόνα αίμα πάνω στη γη.

12. Κανείς δεν έμαθε από μένα την τέχνη του τόξου
πού δε μ' έκανε στο τέλος στόχο.

13. Το να κάνεις απλώς καλό στο κακό μπορεί
να ισοδυναμεί με το να κάνεις κακό στο καλό.

14. Όταν ο ύπνος του ανθρώπου είναι καλύτερος απ' τον ζύπνια
αλύτερα να πεθάνει.

ι. Αν ένας δερβίσης έμεινε σ' έκσταση
κομματιαζόταν στους δυο κόσμους.

Φοβάμαι πως δε θα φτάσεις στη Μέκκα, Νομάδα!
δρόμος που ακολουθείς πάει στο Τουρκεστάν!

ακίμ Τζαμί

17. Ο έρωτας γίνεται τέλειος όταν ξεπερνάει τον έαυτό του
γνωμένος ένα με το αντικείμενό του,
παράγοντας Ένότητα και Έπαρξης

18. Το τριαντάφυλλο έφυγε απ' τον κήπο· τι θα κάνουμε με τ' άγκαθια;
Ο Σάχης δεν είναι στην πόλη· τι θα κάνουμε με την αύλη του;
Οι σωστοί είναι κλουβιά, ή όμορφα κι η καλοσύνη το πουλί·
όταν το πουλί έχει πετάξει, τι θα κάνουμε με το κλουβί;

Χακίμ Σανά

19. Αυτό που φαίνεται αλήθεια είναι μια κοσμική διαστροφή της αντικειμενικής αλήθειας.